

Kerstvertelling door Johan Biemans

En toen kwam 'De Vredesduif'

Er bestaan dan blijkbaar toch nog altijd geluksvogels die gouden eieren leggen. Misschien is het ei van Columbus destijds ook wel zo'n ei geweest. En omdat verondersteld mag worden dat iedereen wel weet dat Columbus echt bestaan heeft, is zijn spreekwoordelijk gewordene ei meer dan een sprookje. Waarom zouden we er ons dan ook over verwonderen dat de goede man vandaag de dag nog tot onze verbeelding spreekt? Zijn we niet met z'n allen op zoek naar een land van belofte, met die overvloed van melk, honing en druiventrossen? Wie verlangt niet naar de gouden sleutel van zo'n geheimzinnige poort, waarachter een hemel van geluk te wachten ligt?

Het was allemaal begonnen op die onnozele middag in september. Vergadering van de Nederlandse Vereniging van Autobus Ondernemingen, kortweg NVAO. De directies uit het hele land waren verzameld in dat bekende congrescentrum 'Amor Fortis', ergens aan de rand van Amersfoort. Thema van de bijeenkomst: 'Wat te doen, in het stille seizoen?' Inleider prof. dr. ir. J.H.C. Pretentius van het alom bekende Marketing Institute Universe, gevestigd te Parijs, Londen, New York en Amsterdam, aldus de convocatie. Niemand van de aanwezigen koesterde enige verwachting. Toonden de statistieken van de laatste jaren niet een steeds dalende trend? En dan in deze tijd van crisis, de malaise in de economie... Wie was de optimist die in herstel geloofde? Werd die niet voor stapelgek verklaard? Het hoofdbestuur had zelfs al overwogen om het jaarlijks etentje van het program te schrappen. 'Laten we volstaan met een kop koffie, de obligate sigaar en het glaasje in de 'pauze', had de penningmeester het dagelijks bestuur voorgesteld. Liever het budget, dat aanvankelijk voor het diner gereserveerd was, geïnvesteerd in marketingonderzoek. Wie niet waagt - die niet wint, is hét devies van de ondernemer. En uitgerend de persoon van prof. dr. ir. Pretentius was de kip die het gouden ei zou kunnen leggen. 'Ziet, mijne heren', luidde hij zijn to-the-point-paragraaf in. Dit, na een indringende schets met betrekking tot de economische situatie in het algemeen en in de marge een aantal opmerkingen over de crisis bij het openbaar vervoer in het bijzonder. 'Ziet, mijne heren... En toch moet u niet bij de pakken neerzitten. Bij onze studie hebben wij om ons heen gezien. We hebben daarbij betrokken... inzichten van bekwame, internationaal hooggeachte sociologen en psychologen. Ik zei al, we hebben om ons heen gezien. En wat, mijne heren, is er aan de orde? Wat ziet u elke dag op uw tv? Welke zijn de zaken die de politici, de journalisten en het volk beroeren? Zijn het niet de kruisraketten? Zijn het niet de vredesonderhandelingen? Zijn het niet de protesten en demonstraties? En nu zult u zich afvragen, mijne heren, hebben wij daar dan een boodschap aan!? Ja zeker, mijne heren... Inderdaad, samen met u stellen wij vast, dat het gemiddelde gezinsbudget minder te besteden heeft aan vakantie en recreatie. Maar daar staat tegenover, ja duidelijk tegenover, een onontgonnen terrein voor de vervoersmaatschappijen. En wel gezien in het licht van potentiële demonstraties. Het punt is, dit te beseffen. Het komt er op neer de organisatie gaat het eerst en voor alles om de juist coördinatie. Marketing Institute Universe zal

u daarbij gaarne van advies dienen. Om concreet te zijn. Actuele onderwerpen zijn er volop te bedenken: kruisraketten, euthanasie, abortus, bisschopsbenoemingen, noem maar op. Maar bedenk wel. U zult niet alle of verschillende demonstraties tegelijk op de hooivork moeten nemen. Men denke bij de planning vooral ook aan de beste lokatie en het geschikte moment. Om nóg concreter te worden. Stel u voor, dat u een landelijke, let wel, ik spreek over een landelijke protestdemonstratie tegen de komst van kruisraketten zou organiseren. Wie denkt er niet aan vrede als het om die gevreesde wapens gaat? Ik leg de nadruk, hoort u wel, op vrede. En welke datum, mijne heren, zou daar het best voor in aanmerking komen? Zou dat niet zijn rond Kerstmis? Bijvoorbeeld tweede kerstdag. In Der Haag natuurlijk. Bent u niet van mening dat u bussen tekort zou komen? Heren, wat denkt u daarvan?' (Luid applaus). 'En dat is het goede begin, mijne heren. Waar zal het einde zijn? Is dit niet hét ei van Columbus, dat uw statistieken met sprongen zal doen stijgen? Stelt u zich dat eens voor!' (Denderend applaus). Zo gezegd, zo gedaan. Nog dezelfde dag werd er een coördinatiecommissie benoemd, nog uit te breiden met een socioloog en psycholoog en Marketing enzovoorts, enzovoorts. Een week later stonden de grote lijnen op papier. De deskundigen waren echter de mening toegedaan dat het initiatief als zodanig beter niet zou uitgaan van de NVAO rechtstreeks. Liever onder de paraplu van bijvoorbeeld de NVB, voluit Nederlandse Vredes Beweging. Vanzelfsprekend weliswaar met een gebaar van een paar duizend gulden aan deze Vredesbeweging. Dat zou die organisatie best wel dankbaar aanvaarden. Een luttel bedrag uiteindelijk per onderneming. En dat kwam er later toch wel weer dubbel en dwars uit! De secretaris van die club, Piet-Jan Fabel, zou het initiatief voor radio en tv zelf moeten bekendmaken. Ja natuurlijk, ook hij was de aangewezen man die het woord zou moeten voeren op de persconferentie. De kosten daarvan uiteraard voor rekening van de NVAO. De heer Fabel - dat lag eenmaal op zijn weg - had weer de nodige relaties met politieke kringen. En vooral de oppositie, de Partij Der Armoei (PDA) en om de drommel niet weinigen onder de vleugels van de Christelijk Democratische Unie (CDU) zouden er reuze gelukkig mee zijn om op deze wijze een gratis duwtje in de politieke rug te krijgen. Bovendien leek het wijs om, in dit geval, een bisschop in de propaganda te betrekken. Als het zou kunnen, liefst de west-Brabander. Die lag immers op dit moment het

best in de markt. Het ging er vooral om alle éénsgezinde krachten te bundelen, waar het om de vrede, de alleszins neutrale vrede ging: Weg met de kruisraketten! Vrede is toch immers van-huis-uit niet rooms, niet protestants en niet rood! Dat was althans het standpunt van de heren van Marketing Institute Universe. Ze hoopten van de NVAO vanzelfsprekend een eensluidende opstelling. En zodoende. Begin oktober verliep alles vlot en precies volgens schema. De persconferentie werd een veelbelovende start zonder weerga. De media deden grandioos werk. Interviews met Fabel, die toch al zo'n overvolle agenda had, pronkten als hoofdartikel in alle opiniebladen. De heer Fabel had er zijn afspraak met de kapper voor de zoveelste keer voor moeten uitstellen. En het kwam zijn echtgenote toevallig dat weekend goed uit, omdat zij gekozen zou worden tot voorzitter van de Nationale Bond van Onbestorven Weduwen (NBOW). Volgens de heer Fabel moest men de enorme invloed van het medium tv niet onderschatten. Het was, tussen haakjes en volgens zijn aantekeningen, de achtente-

een speciaal familieprogramma voor de tv bekend te maken vanaf wanneer kaarten voor bussen en treinen beproven konden worden, onder het motto: 'Wie het eerst komt - het eerst maalt'. De NS zegden toe alle beschikbare treinstellen in te zetten. Het was echter een fluitje van een cent. Op één enkel schoonheidsfoutje na, dat een of ander meiden-platform met een feministische inslag - waarschijnlijk uit jalouzie - de Nederlandse Vredes Beweging het initiatief tot de actie scheen te bestrijden. Daar lag overigens niemand wakker van. De tijd vloog en het werd tweede kerstdag, dé grote dag.

Vóór dag en dauw stond vredelievend Nederland op om geen bus of trein te missen. Hoewel, velen kozen - ondanks de oproep van de verkeerspolitie - voor eigen vervoer. Nederlanders hebben nu eenmaal de naam eigenwijs te zijn als het gemak in het geding is. Het ongemak van lange files nemen ze graag op de koop toe, dat is al vaak bewezen. Vanuit een veelpuntige ster trokken de demonstranten massaal op naar het Malieveld van de residentie. Thuisblijvers werden vanuit helikopters op verse beelden getraakteerd. Ieder met een beetje gevoel voor vrede zakte voor de beeldbuis in een zetel en leefde met de tienduizenden op kruistocht tegen de kruisraketten mee. Alles wat doorgaans voor gewichtig werd aangezien mocht tussen de bedrijven door voor microfoon en camera zijn of haar mening zeggen. Minister zus en professor zo. Ook de stemdes-volks werd niet verwaarloosd: de huisvrouw, de bejaarde, de oorlogsveteraan, ieder kwam aan zijn trekken. Nimmer was Kerstmis in Nederland zo in de ban van de vrede geweest, zó bij de actualiteit betrokken. Het buitenland kon aan ons kleine land een groot voorbeeld nemen. ~~Nooit eerder in de geschiedenis kon aan ons kleine land een~~

voertuigen had men ter verfijning van de cijfers via computers alle 'oneigenlijke vervoermiddelen' uitgefilterd. Maar goed, hoe betrekkelijk is een getal als het om de vrede gaat.

Eén van de hoogtepunten zou om half vier in de namiddag plaatsvinden. Het ging om een gebaar der directie van de Nederlandse AmBoBank. Deze had blijkbaar nog iets goed te maken vanwege een vermeende zwart-geld-affaire. En goodwill is zeer belangrijk in het handelsverkeer. Daarom had men de organisatoren en het publiek van tevoren van het goede voornemen op de hoogte gesteld. Een suggestie die uiteraard zeer op prijs gesteld werd, als de geste de vredesgedachte hoedanook en als zodanig kon dienen. Een grote advertentie over de volle achterpagina in de kersteditie van alle landelijke dagen weekbladen kondigde de komst van 'De Vredesduif' aan. 'Om klokslag half vier, zorgt 'De Vredesduif', boven het Malieveld, voor een weergalozes spektakel! Niet minder dan een miljoen sierlijke petjes zullen uit de hemel naar beneden dwarrelen om de betoging een uniek en feestelijk karakter te geven. Witte papieren petjes, met in blauw de letters PAX - dat is vrede - erop. Op de achterzijde bedrukt weliswaar met minuscule lettertjes 'AmBo in dienst van de vrede'. Wat zal dat een onbeschrijflijk aanzien geven, zulk een massa mensen, eensgezind in actie voor het venster van de hele wereld. Een blijvend souvenir bovendien aan deze onvergetelijke dag!

En toen kwam 'De Vredesduif'. Inderdaad, klokslag half vier verscheen het vliegtuigje boven een kolkende zee van veelkleurige spandoeken. Het gejuich en gejoel nam een ongehoord volume aan. Liederden werden verzwoegen door gescandeerde leuzen:

Vreedé, vreedé, vrede voor alle-mààl

Vreedé, vreedé, vrede voor alle-nààl

Precies volgens planning strooide 'De Vredesduif' de petjes uit boven de mensenmassa. Ja, tienduizenden handen strekten als op afspraak de hoogte in om de speciale attractie op te vangen. Een pracht gezicht, al die petjes, precies vlinders die langzaam groter werden als zwevende meeuwen. Sierlijk daalden ze lager en lager. En daar bereikten de eerste petjes een grijpende hand. Nu was het een kwestie van ogenblikken en de kunst om er een-tje te pakken te krijgen. De een had er twee, de ander vijf, een jongeman wel meer dan twintig! En heel veel mensen hadden helemaal niets. De zo begeerde petjes werden uit elkaars handen gegrist en scheurden in flarden. Er werd gedrongen, geschreeuwd en gekrijsd. De zojuist nog vredig en waardig gedragen spandoeken veranderden in een omzien in slaande en stekende wapens. Er werd gevochten als gold het een slagveld en er bleef niet één petje heel. Het Malieveld zag eruit als de ravage na een werfvelstorm. Kraampjes met balonnen, toeters en bellen lagen tegen de vlakte getrapt. Wat zo vredig bedoeld en begonnen was, veranderde binnen enkele ogenblikken in één grote puinhoop. Ieder holde en rende waar plaats was, op de vlucht voor eigen levensbehoud. De paniek en chaos waren volmaakt compleet.

gentigste maal dat hij voor de beeldbuis verscheen. Nog twee keer en dan kwam hij aan de honderd.

En inderdaad, het wondermiddel van de tv had weer eens een werk gedaan. Telegrammen druipend van sympathie van politici, vakbondsbonzen en culturele autoriteiten stroomden bij het secretariaat van de NVB aan de lopende band binnen. Allen deelden graag in de eer, als het om de vrede ging. Zelfs ministers sloofden zich uit in termen vol warme waardering: eindelijk gebeurde er eens wat! De Brabantse bisschop had het genoeg in

groot voorbeeld nemen. Nooit eerder in de geschiedenis van ons vaderland waren er zoveel mensen op de been geweest. De organisatoren spraken over meer dan een half miljoen mensen, ofschoon de Rijkspolitie een schatting maakte van om en om tweehonderdvijftigduizend. Studenten van de Erasmus Universiteit te Rotterdam zouden later, aan de hand van een analyse van luchtfoto's, tot een kleine honderdachtendertigduizend driehonderd komen, aardig in overeenstemming met getelde voertuigen en gegevens van de Spoorwegen. Aan de hand van een lijst met kentekens van Haagse

Een droevige balans was de conclusie in de ochtendbladen: 39 personen te pletter geppen, 660 gewonden in ziekenhuizen, veldslag om vodge papier, en ga zo maar door. Voor de organisatoren achter de schermen, de NVAO, sloeg de balans naar 'meer dan winstgevend' door. In het eindrapport was het oordeel van de deskundigen dan ook: 'Voor herhaling vatbaar verklaard'.

Johan Biemans